

Dr hab. Jacek Uchman prof. UE Wrocław
Katedra Finansów
Wydział Ekonomii i Finansów
Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Wrocław, 19. 08. 2021

Recenzja w postępowaniu habilitacyjnym
w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse
przygotowana zgodnie z Ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie
wyższym i nauce (Dz.U. z 2018 r., poz. 1668)

Podstawą recenzji są:

1. Pismo Dziekana Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego Uniwersytetu Łódzkiego dr hab. Rafała Matery prof. Uniwersytetu Łódzkiego informujące o powołaniu mnie do pełnienia funkcji recenzenta w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego dr Arturowi Sajnogowi przez Radę Doskonałości Naukowej.

2. Art. 219 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018 r., poz. 1668).

3. Przesłana dokumentacja obejmująca autoreferat Habilitanta przedstawiający opis dorobku i osiągnięć naukowych, wykaz opublikowanych prac naukowych oraz informacje o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych i popularyzujących naukę; kserokopie wybranych publikacji naukowych oraz monografia naukowa wskazana przez Habilitanta jako osiągnięcie naukowe wynikające z art. 219 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r., poz. 1668 z późn. zm.).

I. Przebieg pracy naukowej habilitanta

Dr Artur Sajnog uzyskał tytułu magistra ekonomii w roku 2003 na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego.

Stopień doktora nauk ekonomicznych (w zakresie ekonomii) dr Artur Sajnog otrzymał na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego w 2010 r. Rozprawę doktorską pt: „Czynniki kształtujące długookresową rentowność kapitału własnego giełdowych spółek akcyjnych” promował prof. dr hab. Jan Duraj, funkcję recenzentów sprawowali: prof. dr hab. Ryszard Borowiecki oraz dr hab. Tadeusz Janusz, prof. UŁ.

W latach 2011 - 2017 dr Artur Sajnog był zatrudniony na stanowisku adiunkta w Katedrze Analizy i Strategii Przedsiębiorstwa na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego. Od 2017 roku jest zatrudniony w Katedrze Finansów i Inwestycji Międzynarodowych na Wydziale Ekonomiczno- Socjologicznym tegoż Uniwersytetu.

II. Opinia o osiągnięciu naukowym będącym podstawą wystąpienia o stopień doktora habilitowanego

Dr Artur Sajnog, jako główne osiągnięcie naukowe, wnoszące Jego zdaniem znaczący wkład w dziedzinę nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse (w rozumieniu Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce; Dz.U. z 2018 r., poz. 1668) wskazał monografię pod tytułem: „Wynik całkowity-jakość i użyteczność w procesie podejmowania decyzji inwestycyjnych”. Recenzję wydawniczą monografii naukowej przedstawiła prof. dr hab. Magdalena Jerzemowska z Katedry Finansów Przedsiębiorstw Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego.

Cel pracy sformułowany przez Habilitanta odzwierciedla tytuł pracy. Ponadto Autor przedstawił również problemy klasyfikacyjne, definicyjne, analizę i zakres wykorzystywanych pojęć. Podstawowym problemem, który Habilitant bada w pracy, jest tzw. wynik całkowity i jego znaczenie, wokół którego zogniskowane są ważne

zagadnienia wyboru i zastosowania mierników oceny działalności przedsiębiorstwa. Analizowany w monografii miernik jest stosowany w Polsce od 2009 roku. Wybór problemu badawczego uznaję jako trafny między innymi ze względu na stosunkowo niedługi okres stosowania wyniku całkowitego w ocenie przedsiębiorstwa, potrzebę dogłębnego poznania i oceny tego miernika. Zagadnienie jest osadzone i rozpatrywane w bardzo szerokim kontekście, który problem badawczy ukazuje na tle innych miar oraz uwzględnia podstawowe kategorie z teorii ekonomii. Praca obejmuje zatem zagadnienia z zakresu rachunkowości, analizy finansowej, finansów przedsiębiorstw a także teorii ekonomii i rynku kapitałowego.

Struktura pracy jest rozbudowana, ale adekwatna do analizowanej problematyki. Konstrukcja pracy jest poprawna. Poszczególne rozdziały i podrozdziały logicznie następują po sobie tworząc zwartą, podporządkowaną tematowi całość. Rozdział siódmy jest najbardziej rozbudowany i przypuszczalnie mógłby nawet stanowić podstawę odrębnej monografii. Dlatego pozytywnego odnotowania wymaga zachowanie odpowiednich proporcji w podziale logicznym dzieła. Habilitant przeanalizował i ocenił miernik, do tej pory nie przebadany tak gruntownie w polskiej literaturze przedmiotu. Wydobywa z cienia i koncentruje się na wyniku całkowitym, ale analizuje go na tle innych wskaźników syntetycznej oceny przedsiębiorstwa oraz ze względu na różne cele cząstkowe, przede wszystkim takie, które wynikają z postawionych hipotez. Koncentracja na tym zagadnieniu widoczna jest nie tylko w monografii, ale także w części dołączonych przez Habilitanta artykułów naukowych. Książka Autora gruntownie analizuje wynik całkowity i w będącym przedmiotem badań obszarze z powodzeniem stara się objąć w sposób wyczerpujący jak najwięcej wątków zagadnienia.

Podstawowe zadanie badawcze Habilitant formułuje w postaci sześciu hipotez, które ocenia w kolejnych rozdziałach pracy poczynawszy od rozdziału trzeciego. Hipotezy są oceniane przy pomocy różnych metod poczynając od analizy językowej i porównawczej podstawowych kategorii ekonomicznych. Wykorzystywany jest także wywiad, metoda DEA, i podstawowe metody statystyki matematycznej. Metody te nie dają pewności poznawczej w tym stopniu jak w naukach przyrodniczych, jednak

pozwalają analizować badany obiekt w sposób ogólnie przyjęty w naukach społecznych i możliwie jak najbardziej ścisły. Spośród sześciu hipotez sformułowanych przez Habilitanta tylko jedna jest zweryfikowana w pełni pozytywnie, dwie Habilitant uznaje za zweryfikowane częściowo. Pozyskanie i przetworzenie materiału źródłowego dla potrzeb badań, w tym szczególnie pozyskanie i analiza raportów, były w moim przekonaniu czynnościami czasochłonnymi. Także analizie porównawczej terminologii stosowanej przez spółki w dokumentach źródłowych Habilitant musiał poświęcić wiele uwagi. Klarowność sposobu prezentacji zagadnień szczegółowych jest mocną stroną pracy.

Wśród wykorzystywanych przez Habilitanta wielu mierników pojawia się również dochód podatkowy. Dochód nie jest wskaźnikiem nakierowanym na jak najdoskonalsze ujęcie efektywności, czy przedsiębiorczości gospodarowania. Jest narzędziem służącym pozyskiwaniu i maksymalizacji wpływów podatkowych. Obecność tego miernika w pracy nie wydaje się konieczna, nie jest jednak błędem.

Oceniając aspekt merytoryczny i wyniki badań empirycznych należy podkreślić duży wkład pracy Habilitanta, dobrą znajomość problematyki i dążenie do uwzględnienia możliwie wielu aspektów badanego zagadnienia.

Część metodologiczna monografii w najpełniejszy sposób prezentuje rzetelny warsztat naukowy Autora. Stosowane różne metody badawcze: wywiad/kwestionariusz, analiza porównawcza, metody statystyczne odzwierciedlają kompetencje metodologiczne. Habilitant sprawnie wykorzystuje te narzędzia i jasno relacjonuje wnioski z badań. Jeżeli pojawiają się jakieś niejasności, to wynikają one z immanentnych cech i właściwości tych metod, natomiast sposób ich wykorzystania świadczy o dobrym warsztacie badawczym Autora, który nie jest tylko ornamentem metodologicznym, czy swego rodzaju daniną składaną poprawności naukowej. Wszystkie podejmowane czynności badawcze służą ocenie hipotez badawczych. W przypadku kwestionariusza można wysunąć wątpliwości dotyczące kilku pytań, np. czy inwestorzy (zwłaszcza instytucjonalni) powinni wypowiadać się w sprawie swojej znajomości wyniku całkowitego. Oceniają w ten sposób własne kompetencje, a zatem występują tutaj jako swego rodzaju *iudex in sua causa*. Jednak są to w dużej mierze

ograniczenia samej metody. Ponadto Autor w zakończeniu monografii również podnosi problem deklaratywności, czyli w pewnym sensie wiarygodności odpowiedzi udzielanych przez inwestorów, tym samym zwraca uwagę na słabość i niedoskonałość metody.

Hipotezy badawcze podlegały mechanizmowi oceny, tzn. procedurom weryfikacyjnym właściwym naukom społecznym. Natomiast weryfikacja i falsyfikacja hipotez w sensie racjonalizmu krytycznego Karla Poppera jest bardzo restrykcyjną procedurą, zaprojektowaną przede wszystkim dla nauk przyrodniczych i praktycznie większość twierdzeń nauk ekonomicznych byłaby przy takim podejściu sfalsyfikowana. Dlatego w naukach społecznych twierdzenia naukowe zostały obudowane mechanizmami zabezpieczającymi przed procedurami falsyfikacji. Stąd z kontekstu pracy i sposobu oceny hipotez wynika, że kategorie weryfikacji i falsyfikacji nie są traktowane zgodnie z definicjami ortodoksyjnego falsyfikacjonizmu Poppera, ale podejścia przyjętego i poprawnego w naukach społecznych.

Wskazana przez Habilitanta monografia w kontekście dotychczasowych dokonań jest w moim przekonaniu najważniejszym elementem jego dorobku naukowego. W polskiej literaturze fachowej jest ona najbardziej gruntownym studium wyniku całkowitego, analizowanym ze względu na sposób jego wykorzystania i w kontekście innych mierników finansowych oceny działalności firmy. Obejmuje szeroki obszar dociekań. Świadczy o konsekwencji i dążeniu do jak najgłębszego spenetrowania badanej problematyki. Zadbano o pełne udokumentowanie rozważań oraz zaznaczenie własnego wkładu w rozpatrywane zagadnienia. Wydaje się również, że odśłania ona pasję badawczą Autora.

III. Ocena pozostałego dorobku naukowo-badawczego oraz aktywności naukowej realizowanej na więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej.

Ocena dotyczy tylko dorobku po uzyskaniu doktoratu. Łączna liczba wszystkich publikacji naukowych dra Artura Sajnoga po uzyskaniu stopnia doktora nauk ekonomicznych wynosi 59. Znajduje się w nim: jedna monografia naukowa (wskazana

jako osiągnięcie naukowe), współautorstwo czterech monografii naukowych, współredakcja monografii naukowej, autorstwo dwunastu rozdziałów w monografiach naukowych, współautorstwo rozdziału w monografii naukowej o zasięgu międzynarodowym w języku angielskim. Do jego dorobku należą także: autorstwo trzydziestu dwóch artykułów w czasopismach o zasięgu międzynarodowym i krajowym, współautorstwo ośmiu artykułów naukowych w czasopismach naukowych o zasięgu międzynarodowym i krajowym. Około 1/3 publikacji została napisana w języku angielskim. Większość artykułów naukowych (80%) została napisana samodzielnie, co wskazuje na dojrzałość naukową Habilitanta. Umiejętność współpracy na gruncie naukowym potwierdzają natomiast publikacje naukowe przygotowane we współautorstwie, w postaci artykułów naukowych, monografii współautorskich. Monografie zostały opublikowane w wydawnictwach uczelnianych, w Wydawnictwie Naukowym PWN, przez Instytut Badań Gospodarczych oraz przez Innovation Institute.

Liczba punktów uzyskanych za opublikowane artykuły naukowe według Komunikatu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 2019 r. po uzyskaniu stopnia doktora wynosi 684,2 pkt, natomiast według Komunikatu z 2017 r. dla opublikowanych artykułów naukowych po uzyskaniu stopnia doktora wynosi 425,95 pkt. Łącznie dr Artur Sajnog po uzyskaniu stopnia doktora za publikacje naukowe zdobył punkty w liczbie 1224,2.

Liczba cytowań prac dra Artura Sajnoga według danych na dzień 08.02.2021 r. wynosi według bazy: Web of Science - 6, Google Scholar - 68. Indeks Hirscha według bazy Google Scholar (h-indeks) wynosi 4, według bazy Web of Science wynosi 5. Wskaźnik RG Score wynosi 7.44.

Na podstawie otrzymanych dokumentów stwierdzam, że dr Artur Sajnog realizował aktywność naukową w więcej niż jednej uczelni czy instytucji naukowej na kilku płaszczyznach. Po pierwsze, uczestniczył w stażach naukowych na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie (2020) i na uniwersytecie w Giesen (2019). Kolejnym obszarem aktywności naukowej Habilitanta jest uczestnictwo w konferencjach naukowych wraz z wygłoszonymi na nich referatami. Dr Artur Sajnog wygłosił lub zgłosił 37 referatów na krajowych, międzynarodowych lub zagranicznych

konferencjach naukowych, z czego większość na konferencjach międzynarodowych i zagranicznych. Po trzecie, ponad połowa artykułów naukowych Habilitanta została opublikowana przez wydawnictwa uczelni wyższych, innych aniżeli jego macierzysta jednostka. Był to m.in.: Uniwersytet Szczeciński, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu. Można zatem stwierdzić, że Habilitant wykazuje się aktywnością przekraczającą jego macierzysty ośrodek badawczy i uczestniczy w wymianie myśli na obszarze całej Polski, a także publikuje poza granicami kraju.

Uczestniczył w pięciu projektach naukowych obejmujących grant Narodowego Centrum Nauki oraz w projektach badań własnych młodych naukowców finansowanych z funduszy Uniwersytetu Łódzkiego.

Warte odnotowania dokonania uzyskał Habilitant na polu dydaktyki. Był promotorem 44 prac magisterskich i 100 prac licencjackich oraz recenzentem 7 prac magisterskich i 64 prac licencjackich. Na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym uzyskał sześciokrotnie nagrodę dla najlepszego wykładowcy Wydziału. Jako adiunkt pełnił dwukrotnie rolę promotora pomocniczego prac doktorskich na Uniwersytecie Łódzkim.

Po uzyskaniu stopnia doktora nauk ekonomicznych działalność naukowo-badawcza i dorobek publikacyjny dr Artura Sajnoga koncentrują się wokół następujących obszarów:

- charakterystyka zmian i poziomu struktury kapitału własnego spółek publicznych;
- mechanizmy kształtowania efektywności i wartości rynkowej giełdowych spółek akcyjnych;
- miejsce koncepcji wyniku całkowitego w ocenie funkcjonowania spółek publicznych.

Na podstawie zaprezentowanego przez Habilitanta dorobku widać, że polityka badania wyniku finansowego w różnych kontekstach pojawiła się po doktoracie i

konsekwentnie była realizowana we wszystkich obszarach aktywności naukowej. Dorobek naukowy zarówno pod względem ilościowym, jak i merytorycznym (przede wszystkim na podstawie dołączonych artykułów) oceniam pozytywnie.

Dr Artur Sajnog nie wykazał w dokumentacji dorobku naukowo-badawczego artykułów opublikowanych w tzw. wysoko punktowanych czasopismach, ale wartość merytoryczna opublikowanych prac, ponadto uczestnictwo w konferencjach naukowych i w projektach badawczych, a także liczne referaty wygłaszane na konferencjach, decydują o pozytywnej ocenie pozostałego dorobku naukowo-badawczego Habilitanta.

IV. Konkluzja

Oceniając ścieżkę naukową Habilitanta z uwzględnieniem zgłoszonego osiągnięcia naukowego, jakim jest monografia pt. „Wynik całkowity-jakość i użyteczność w procesie podejmowania decyzji inwestycyjnych”, Jego aktywności naukowej, a także pozostałych elementów dorobku stwierdzam, iż dr Artur Sajnog spełnia warunki uzyskania stopnia doktora habilitowanego nauk społecznych w zakresie dyscypliny ekonomia i finanse.

Wskazane główne osiągnięcie naukowe daje przesłanki do uznania, że stanowi znaczny wkład w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse, wykazuje umiejętności Habilitanta do samodzielnego podejmowania i rozwiązywania problemów naukowo-badawczych, zaś rodzaj podejmowanej aktywności naukowej jest ważnym uzupełnieniem jego sylwetki.

W związku z powyższym stawiam wniosek o dopuszczenie do dalszych etapów postępowania o nadanie dr Arturowi Sajnogowi stopnia doktora habilitowanego nauk społecznych w zakresie dyscypliny ekonomia i finanse.

Uchman